

- 1 חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף ד עמוד א
- 2 לזרע זרעה לא אצטריך קרא בני בנים הרי הם כבנים, איכא למידק והא אמרינן בפרק יש נוחלין (קט"ו א') ובן אין לו
- 3 אין לי אלא בן בן הבן מנין בת הבן מנין בת הבן מנין ת"ל בן אין לו עיין עליו, איכא למימר שאני הכא דכתיב זרע
- 4 ויש בכלל זרע בני בנים ולא דוקא בני בנים הרי הם כבנים דקי"ל נמי שאין בני בנים כבנים, וכן משמע במס'
- 5 סנהדרין (ס"ד ב') דתניא מעביר בנו ובתו באש אין לי אלא בנו ובתו בן בנו ובן בתו מנין ת"ל כי מזרעו אלמא זרעו
- 6 משמע כלל אפי' לזרע זרעו ובנו ובתו משמע דוקא.
- 7 כי אצטריך קרא לזרע פסול. איכא דקשיא ליה הא דאמרינן ביבמות (כ"ב א') מי שיש לו אח מ"מ זוקק את אשתו
- 8 ליבום ואמרינן מ"מ לאתווי ממזר ואקשי' פשיטא אחיו הוא סד"א ניליף אחוה אחוה מבני יעקב מה התם כשרים ולא
- 9 פסולים אף הכא כשרים ולא פסולים אלמא זרע פסול נמי לא צריך קרא דזרעו הוא, איכא למימר זרע משמע כשר
- 10 ולא פסול שיהא מיוחס כמותו אבל בן ואח משמע כל דהו.
- 11 חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ד עמוד א
- 12 כי אצטריך קרא לזרע פסול. יש מקשים דזרע פסול נמי לא צריך קרא ותדע דתנן ביבמות פרק כיצד (כ"ב א') מי
- 13 שיש לו בן מ"מ פוטר את אשת אביו מן היבום וכן מי שיש לו אח מ"מ זוקק את אשת אחיו ליבום ואמרינן עלה בגמ'
- 14 מ"מ לאתווי מאי לאתווי ממזר. ואקשינן עלה פשיטא אחיו הוא סד"א ניליף אחוה אחוה מבני יעקב מה התם כשרים
- 15 ולא פסולין ה"נ כו' אלמא זרע פסול נמי לא צריך קרא, וניחא להו דזרע משמע זרעו מיוחס אחריו אבל בן ואח
- 16 משמע כל שהוא בנו ואחיו, ואנא גברי חזינא תיובתא לא חזינא דהתם נמי בן ממזר מקרא נפק"ל כדאמרי' התם מי
- 17 שיש לו בן מ"מ לאתווי מאי לאתווי ממזר ואמרינן מ"ט ואהדרינן אמר קרא ובן אין לו עיין עליו ואח ממזר דפשיטא
- 18 לן התם דאחיו הוא לאו מנפשיה איפשיטא להו התם אלא מבן הוא דאיפשיטא דכיון דבנו הוא כדנפק"ל מאין לו א"כ
- 19 פשיטא דאחיו הוא, ותדע לך מדאמרי' התם פשיטא אחיו הוא ופרקינן מהו דתימא לילף אחוה אחוה מבני יעקב מה
- 20 התם כשרים ולא פסולין ה"נ כשרים ולא פסולים ואמרי' ואימא הכי נמי ופרקינן מדמפטר פטר מזקק נמי זקיק
- 21 אלמא כל עיקר לא איפשיטא לן התם אלא מדפטר אשת אביו מן היבום וההוא לא נפק"ל אלא מאין לו עיין עליו.
- 22 תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כב עמוד א
- 23 מתני' מי שיש לו אח מכל מקום - זוקק את אשת אחיו ליבום, ואחיו הוא לכל דבר, חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה
- 24 ומן העובדת כוכבים. מי שיש לו בן מכל מקום - פוטר אשת אביו מן היבום, וחייב על מכתו ועל קללתו, ובנו לכל
- 25 דבר, חוץ ממי שיש לו בן מן השפחה ומן העובדת כוכבים .
- 26 גמ'. מכל מקום לאתווי מאי? אמר רב יהודה: לאתווי ממזר. פשיטא, אחיו הוא! מהו דתימא לילף אחוה אחוה מבני
- 27 יעקב, מה להלן כשרין ולא פסולין, אף כאן כשרין ולא פסולין, קמ"ל. ואימא הכי נמי! כיון דלענין יבום מיפטר נפטר,
- 28 מיזקק נמי זקיק.
- 29 תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כב עמוד ב
- 30 מי שיש לו בן מ"מ - פוטר וכו'. מכל מקום לאתווי מאי? אמר רב יהודה: לאיתווי ממזר. מאי טעמא? דאמר קרא: ובן
- 31 אין לו, עיין עליו.
- 32 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קטו עמוד א
- 33 מתני'. סדר נחלות כך הוא: איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו - בן קודם לבת, כל יוצאי יריכו של בן
- 34 קודמין לבת. בת קודמת לאחין, יוצאי יריכה של בת קודמין לאחין. אחין קודמין לאחי האב, יוצאי יריכו של אחין
- 35 קודמין לאחי האב. זה הכלל: כל הקודם בנחלה - יוצאי יריכו קודמין. והאב קודם לכל יוצאי יריכו .

- 1 גמ'. תנו רבנן: בן - אין לי אלא בן; בן הבן, או בת הבן, או בן בת הבן מנין? תלמוד לומר: אין לו - עיין עליו. בת - אין
- 2 לי אלא בת; בת הבת, ובן הבת, ובת בן הבת מנין? ת"ל: אין לו - עיין עליו.
- 3 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קכח עמוד א
- 4 שלח ליה ר' אבא לרב יוסף בר חמא, הלכה: שלישי בשני - כשר. רבא אמר: אף בראשון. מר בר רב אשי אכשר
- 5 באבא דאבא. ולית הלכתא כמר בר רב אשי.
- 6 תוספות מסכת בבא בתרא דף קכח עמוד א
- 7 מר בר רב אשי מכשר באבא דאבא - וא"ת והלא אפי' שני בשני אמר בפרק זה בורר (סנהדרין דף כח. ושם ד"ה
- 8 רב) דפסול וכ"ש זקנו ויש לומר דאבא דאבא כשר טפי דאיתפלג דרא.
- 9
- 10 לית הלכתא כמר בר רב אשי - פירש בקונטרס דאפי' עד סוף כל הדורות פסול ואין נראה לר"י כיון דאתפלג דרא
- 11 כ"כ.
- 12 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קנט עמוד א
- 13 איתמר: בן שמכר בנכסי אביו בחיי אביו, ומת - בנו מוציא מיד הלקוחות, וזו היא שקשה בדיני ממונות, ולימרו ליה:
- 14 אבוך מזבין ואת מפיק? ומאי קושיא? דלמא מצי אמר: מכח אבוה דאבא קאתינא; תדע, דכתיב: תחת אבותיך יהיו
- 15 בניך תשיתמו לשרים בכל הארץ! אלא אי קשיא הא קשיא: בן בכור שמכר חלק בכורה בחיי אביו, ומת בחיי אביו -
- 16 בנו מוציא מיד הלקוחות, וזו היא שקשה בדיני ממונות, אבוה מזבין איהו מפיק? וכי תימא, הכא נמי אמר: מכח
- 17 אבוה דאבא קאתינא, אי מכח אבוה דאבא קא אתיא, בחלק בכורה מאי עבידתיה? ומאי קושיא? דלמא מצי אמר:
- 18 מכח אבוה דאבא קאתינא ובמקום אב קאימנא!
- 19 תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד א
- 20 איתמר: היו לו בנים ומתו, רב הונא אמר: קיים פריה ורביה, רבי יוחנן אמר: לא קיים. רב הונא אמר קיים, משום
- 21 דרב אסי, דאמר רב אסי: אין בן דוד בא - עד שיכלו כל נשמות שבגוף, שנאמר: כי רוח מלפני יעטוף וגו'; ורבי יוחנן
- 22 אמר לא קיים פריה ורביה, לשבת יצרה בעינן, והא ליכא. מיתבי:
- 23 תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב
- 24 בני בנים הרי הן כבנים! כי תניא ההיא - להשלים. מיתבי: בני בנים הרי הם כבנים, מת אחד מהם או שנמצא סריס
- 25 - לא קיים פריה ורביה; תיובתא דרב הונא! תיובתא. בני בנים הרי הם כבנים. סבר אביי למימר: ברא לברא וברתא
- 26 לברתא, וכ"ש ברא לברתא, אבל ברתא לברא לא; א"ל רבא: לשבת יצרה בעיא, והא איכא. דכולי עלמא מיהת -
- 27 תרי מחד לא, ולא? והא אמרי ליה רבנן לרב ששת: נסיב איתתא ואוליד בני, ואמר להו: בני ברתני בני ניהו! התם
- 28 דחויי קמדחי להו, דרב ששת איעקר מפירקיה דרב הונא. אמר ליה רבה לרבא בר מארי: מנא הא מילתא דאמור
- 29 רבנן בני בנים הרי הן כבנים? אילימא מדכתיב: הבנות בנותי והבנים בני, אלא מעתה, והצאן צאני הכי נמי? אלא
- 30 דקנית מינאי, הכא נמי דקנית מינאי! אלא מהכא: ואחר בא חצרון אל בת מכיר אבי גלעד ותלד לו את שגוב, וכתבי:
- 31 מני מכיר ירדו מחוקקים, וכתבי: יהודה מחוקקי.
- 32 מוליך-סנהדרין סד:- תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סד עמוד ב
- 33 בן בנו ובן בתו מהו? תפשוט מיהא חדא, דתניא: כי מזרעו נתן למלך, מה תלמוד לומר? לפי שנאמר לא ימצא בך
- 34 מעביר בנו ובתו באש - אין לי אלא בנו ובתו, בן בנו ובן בתו מנין? תלמוד לומר בתתו מזרעו. תנא פתח בכי מזרעו

- 1 וסליק בתתו מזרעו? - דרשה אחרינא הוא: זרעו - אין לי אלא זרע כשר, זרע פסול מנין - תלמוד לומר בתתו
2 מזרעו.
- 3 שולחן ערוך יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמה סעיף ג
- 4 ג] כשם שמצוה ללמד את בנו, כך מצוה ללמד את בן בנו, שנאמר: והודעתם לבניך ולבני בניך (דברים ד, ט). [ד
5 ולא לבן בנו בלבד, ה] אלא מצוה על כל חכם מישראל ללמד לתלמידים, שגם הם נקראים בנים, ו] אלא שמצוה
6 להקדים בנו לבן בנו, (א) ובן בנו לבן חבירו .
- 7 סעיף ד
- 8 א ז] חייב להשכיר מלמד לבנו, ללמדו. אבל לבן חבירו, אינו חייב להשכיר. הגה: ח] והיו כופין ליה לשכור לבנו
9 מלמד. ט] ואם אינו בעיר, ויש לו נכסים, אם אפשר לאודועי ליה מודיעים ליה; ב ואם לאו, יורדים לנכסיו ושוכרים
10 מלמד לבנו. (הגהות מיימוני פ"א דת"ת בשם הר"מ).
- 11 ש"ך יורה דעה סימן רמה ס"ק א
- 12 א חייב כו' לבנו. כתב מהרש"ל דה"ה לבן בנו ומביאו הפרישה ובכ"מ ריש פרק א' מהלכות ת"ת כתב גם כן ז"ל
13 ואפשר דגם לבן בנו חייב להשכיר לו מלמד והוא הדין לבן בן בנו אבל הא מספקא ליה אי בן בתו קודם לבן חבירו
14 דאפשר דאין קודם לחבירו אלא היכא דנתחייב באביו אבל גבי בת דליכא למימר הכי לא עכ"ל, ולי נראה דקודם
15 לבן חבירו:
- 16 פתחי תשובה יורה דעה סימן רמה ס"ק א
- 17 (א) ובן בנו לבן חבירו עש"ך דה"ה בן בתו ועיין (בתשובת חכם צבי סוף סי' ע') שכתב בפשיטות דכל הקרוב
18 קרוב קודם כמו שאמרו בענין ממון וקל וחומר הוא:
19
- 20 שו"ת מהרי"ק סימן ל'- קדיש וכבוד אב
- 21 שו"ת מהרי"ק סימן ל
- 22 בדפוס ונציה הוא שרש מד. + נלע"ד דאפילו היינו אומרים שיש לומר קדיש בעבור זקנו או זקנתו דבני בנים הרי הם
23 כבנים מ"מ לא הוו כבנים ממש ויש לו לבן ליטול יותר מבן הבן וזה דבר פשוט וכ"ש דלפי הנלע"ד אין לבן הבן לומר
24 קדיש בשביל זקנו יותר מאדם אחר שהרי (א) מצינו שאמירת הקדיש תלוי בחיוב הכבוד שהרי אמרו הפוסקים
25 ששני אחים נוטלים שני חלקים בקדיש משום שכל אחד חייב בכבוד אביו ומאחר שהדבר תלוי בכבוד אביו א"כ (ב)
26 נראה שבן הבן שאין חייב בכבוד זקנו שהרי לא מצינו בשום מקום שיתחייב אלא בכבוד האב והאם ואשת אביו
27 בחייו ובעל אמו בחייו ואחיו הגדול ומוכח להו מקראי כדאמרינן בכתובות פרק הנושא (דף ק"ג) או אשת אביו אפילו
28 לאחר מיתת אביו למצוה בעלמא כדאיתא התם. אבל בן הבן בכבוד הזקן זה לא מצינו בשום מקום. וא"כ אין לו
29 לומר יותר קדיש מאדם אחר אלא שנהגו כן. והא דאמרינן דבני בנים הרי הם כבנים היינו דוקא לענין /פריה/ פרים
30 ורביה דאהא קתני לה כדאיתא בבכורות אבל לא לענין אחר. ותדע דכן הוא שהרי בן הבן כשר להעיד לזקנו לדברי
31 מר בר רב אשי כדאיתא פרק יש נוחלין (דף קכ"ח) ואף על גב דלית הלכתא כוותיה. מ"מ פשיטא שצריך הוא ליישב
32 הבריייתא דמייתי פרק הבא על יבמתו (דף ס"ב) דבני בנים הרי הם כבנים אלא ודאי לענין פריה ורביה דוקא אתמר
33 כדכתבתי לעיל ומ"מ אמת הוא שנהגו שאפי' איש נכרי שאין קרוב כלל אומר קדיש בשביל אחר ואפילו במקום שיש
34 אומרים בשביל אב ואם אלא שאין נוטל כל כך כמו מי שאומר בשביל אב ואם ותמיד עושים פשרה שיטול הנכרי
35 שלישי או רביע והשאר יטול בשביל אביו ואמו וכ"ש האומר בשביל זקנו שיטול גם הוא חלק אפילו במקום שיש
36 אומר בשביל אב ואם ואי לדידי צייתיתו אמינא דרך פשרה שהאומ' על אביו יאמר ב' פעמים והאומ' על זקנתו יאמר

- 1 פעם אחת ואמנ' דוקא בענין (ג) הקדי' אבל בענין התפלה כך לי האומר בשביל אביו כמו האומר בשביל אחר שאין
2 קרוב כלל דאין זה תלוי כלל אלא ברצון הקהל שהתפלה היא שלהם והיא במקום קרבן צבור דהיינו התמיד' שהיו
3 באים משל ציבור ואין ראוי שהי' אדם שלוחם להקריב את קרבנם שלא מדעתם ורצונם (ד) ומטעם זה פסק רבינו
4 שמחה דאפילו יחיד יכול לעכב את החזנות ולו' איני חפץ שיהיה פלוני חזן אם לא שכבר הסכים עליו מתחלה.
5 והלכך מי שירצו הקהל שיאמר התפלה הוא יזכה בו ולא האחר. ועל דבר המנהג שטען ראובן שאין מנהג הלועזי'
6 שבני בנים יאמרו הקדיש בשביל זקנם הנה כתב רבינו יצחק א"ז שצריך שיהי' המנהג קבוע על פי וותיקין וחכמי
7 המקום. ופשיטא שצריך ראובן להביא ראיה שכך היה המנהג ושעל פי וותיקין נהגו כן כ"ש בענין זה שאין הדבר
8 מצוי שב"מ יארעו שני מתפללים בשביל שני מתים בבת אחת וכה"ג אין ראוי להלך אחרי המנהג אם לא נודע בודאי
9 שכן נהגו אבל משום פעם אחת או שתיים שיארע דבר אחד במקום אחד ואיתרמי שיעשו כך וכך בשביל זה לא
10 יחשב מנהג קבוע כי אם בדבר שמעשים בכל יום לשם ראוי להלך אחרי המנהג דאי אפשר שיטעו העולם לעשות
11 תמיד מידי יום יום דבר שלא יהי' לו שורש ע"פ הדין והשור' אבל דבר שאין בא כי אם פעם אחת ביובל או בשבוע
12 ודאי אין לסמוך על שנהגו דאמר ב"ד טועים היו באותה שעה
- 13 שו"ת רמ"א קיח'-הנ"ל
- 14 שו"ת הרמ"א סימן קיח
- 15 נתבקשתי מהזקן מוכה אלהים ומעונה הניכר בשערים כמר אשר הנקרא אנשיל טייזינגרא, לחוות לו דעתי אם
16 אפשר שכן בתו יוכל לומר לו קדיש אחרי מותו, מאחר שהוא גדלו בביתו והשכיר לו רבי והביאו לחיי עוה"ב.
17 ואמרתי לו כן, וביקש ממני להורות לו בכתב כדי שיהיה לכן בתו לראיה בכל מקום אשר ילך .
- 18 והנה באתי למלאות רצוני, והנה גלוי ומפורסם בתשובת מהרי"ק שכתב כן בהדיא שיוכל לומר קדיש במקומו. ואף
19 במקום שאר אבליים המגידיים על אביהם ועל אמם יש לו חלק, ואין הולכים בזה אחר המנהג כדאיתא התם
20 בתשובותיו. ואני באתי להוסיף על דבריו, כי מהרי"ק כתב שם שלא מצינו שכן הבן חייב בכבוד אבי אביו ולכן
21 הרחיק קצת בתחילה שכן הבן כאחר יחשב. ולא כן הוא עמדי, דהרי אמרו במדרשג: ויזבח יעקב זבחים לאלהי
22 אביו יצחק ולא לאלהי אבי אביו, שחייב אדם בכבוד אביו יותר מבכבוד אבי אביו, וכן כתב רש"י פרשת ויגשד
23 ומדקאמר יותר מבכבוד אבי אביו משמע דחייב בכבודו, דבלאו הכי לא שייך למימר יותר והוי להו למימר חייב
24 בכבוד אביו ולא בכבוד אבי אביו, והוא מבואר נגלה שלא כדברי מהרי"ק .
- 25 כ"ש דכמר אשר הנ"ל גדל היתום תוך ביתו, ואמרו במסכת סנהדרין פרק כהן גדולה: כל המגדל יתום בתוך ביתו
26 כאילו ילדו, ולמדו שם מפסוקים הרבה. וכ"ש שהביאו לחיי עוה"ב ששכר לו רבי ללמדו, ואמרו דכבוד רבו הוא
27 קודם לכבוד אביו, שזה מביאו לחיי עוה"ז וזה מביאו לחעה"ב. כ"ש בכמר אשר דכולהו איתנהו ביה, שכן בתו יאמר
28 עליו קדיש כשאר אבליים. ובלבד שתתרצה בתו לזה ולא תקפיד שבנה יגיד קדיש בחייה, כי יותר חייב בכבוד אביו
29 ואמו מבכבוד אבי אביו. ומ"מ משום שאמרו פ"ק דסנהדרין דמצוה לבצוע, גם שלא יהא נראה זה כדבר חדש
30 אניח הדבר על פשרת מהרי"ק, שכן הבן יאמר פעם אחת והמגיד על אביו ואמו יאמר ב' פעמים. כן יהיה לזה, הבן
31 בתו יאמר הוא פעם אחת ויהא לו חלק אחד בקדיש והאבל על אביו ואמו ב' חלקים ויאמר ב"פ. ובזה לא יהיה דבר
32 חדש, כי היה בימים הראשונים אשר לפנינו כמבואר בדברי מהרי"ק, וחיים ושלום לכל ישראל. נאום משה איסרלש
33 מקראקא
- 34 תוס' קדושין יו.
- 35 רש"ש-